

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL D. S. IR SEESAM INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO

2018 m. rugpjūčio 29 d. Nr. 242-355
Vilnius

Lietuvos bankas gavo D. S. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir *Seesam Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. balandžio 20 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu dėl transporto priemonės „FORD GALAXY“ (vast. Nr. (*duomenys neskelbtini*)) valdytojo D. S. kaltės buvo apgadintas pareiškėjos automobilis „MERCEDES-BENZ B 180“ (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)), kurį eismo įvykio metu vairavo K. S.. Eismo įvykio dalyviai užpildė Eismo įvykio deklaraciją (toliau – Deklaracija), joje nurodė eismo įvykio aplinkybes, kitos transporto priemonės valdytojas D. S. savo parašu patvirtino esantis atsakingas už padarytą žalą. Deklaracijoje nurodyti matomi pareiškėjos automobilio apgadinimai – „nusigramdę dažai dešiniam priekyje ant buferio“.

Pareiškėja, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCPDĮ) 13 straipsnio 1 dalimi, 2018 m. balandžio 23 d. kreipėsi į eismo įvykio kaltininko civilinę atsakomybę apdraudusį draudiką dėl padarytos žalos. Pareiškėja nurodė, kad kaltininko automobiliui lėtai pajudėjus atbuline eiga, buvo užkliudyta sankryžoje stovinti pareiškėjos transporto priemonė ir apgadinta priekinio buferio dešinė pusė (nubrozdinti apdailos juostos („moldingo“) dažai, suskilinėjo dažai virš apdailos juostos).

Pareiškėja dėl apgadinto automobilio remonto kreipėsi į autoservisą UAB „PoRiX“. UAB „PoRiX“ darbuotojai parengė 2018 m. balandžio 26 d. automobilio remonto sąmatą ir joje nurodė, jog automobilį suremontuotų už 434,93 Eur (su PVM). Minėtą sąmatą autoservisas pateikė draudikui ir paprašė pripažinti ją suderinta.

Draudikas nesutiko su sąmatoje nurodyta suma ir paaiškino negalintis suderinti sąmatos dėl joje nurodytų įkainių, nes ne visi automobilio priekinio buferio apgadinimai yra susiję su 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykiu. Elektroniniu paštu draudikas informavo, kad sąmatoje nurodytą sumą atlygintų tik su pritaikyta 30 proc. išskaita priekinio buferio dažymo darbams ir medžiagoms.

Pareiškėja nesutiko su draudiko sprendimu taikyti 30 proc. išskaitą, todėl 2018 m. gegužės 19 d. kreipėsi į draudiką su pretenzija ir joje nurodė mananti, kad draudikas nepagrįstai vengia atlyginti visą patirtą žalą. Pareiškėjos teigimu, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 (2008 m. vasario 13 d. nutarimo Nr. 122 redakcija) patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 15 punktu, dėl natūralaus nusidėvėjimo galima nuvertinti tik keičiamas dalis, bet ne darbus ir dažymo medžiagas. Šiuo atveju autoserviso atstovai nustatė, kad priekinio buferio korpusas, be eismo įvykio metu padarytos žalos, turi tik natūralius nusidėvėjimo požymius ir jo keisti nereikia, todėl, pareiškėjos nuomone, draudikas neturi pagrindo sumažinti pateiktą sąmatą ar

vilkinti jos suderinimą. Pretenzijoje nurodytų motyvų pagrindu pareiškėja prašė draudiko minėtą sąmatą pripažinti suderinta ir atlyginti nuostolius netaikant išskaitos.

2018 m. gegužės 25 d. draudikas pateikė pareiškėjai atsakymą į pretenziją ir nurodė, kad, apžiūrėjus automobilio apgadinimų nuotraukas, buvo nustatyta, jog automobilio priekinis buferis turi su 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykiu nesusijusių apgadinimų, pavyzdžiui, dešinės pusės apatinės dalies apgadinimą, kuris nelaikytinas atsiradusiu dėl natūralaus nusidėvėjimo. Draudikas paaiškino, kad, pagal Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. Nr. 101 patvirtintos Kelių transporto priemonės vertinimo instrukcijos (toliau – Instrukcija) 65 punktą, atsižvelgiant į dalies būklę prieš apgadinimą, gamybos technologijos ypatumus bei transporto priemonės klasę, vidutinė dalių nuvertinimo norma gali būti padidinta arba sumažinta iki 20 proc. Draudikas nurodė, kad vadovavosi Instrukcijos 65 punktu ir, atsižvelgęs į su 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykiu nesusijusius automobilio priekinio buferio apgadinimus, priekinio buferio dažymo darbams ir medžiagoms nusprendė taikyti 30 proc. išskaitą.

Pareiškėja kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp jos ir draudiko kilusį ginčą ir rekomenduoti draudikui autoserviso UAB „PoRiX“ sudarytą sąmatą pripažinti suderinta ir išmokėti sąmatoje nurodytas remonto išlaidas atlyginančią draudimo išmoką – 434,93 Eur. Pareiškėjos teigimu, draudikas nepagrįstai pakoregavo autoservisui derinti pateiktą sąmatą ir padarė joje įrašą „-30 % priekinio buferio dažymo darbams ir medžiagoms dėl nesusijusio apgadinimo“, nes autoserviso sąmatoje nurodyti įkainiai ir darbų bei medžiagų kiekiai nustatyti pagal įprastus standartus ir nėra per dideli. Kreipimesi taip pat teigiama, kad autoserviso darbuotojai nustatė, jog iki eismo įvykio automobilio priekinio buferio korpusas buvo sveikas su nežymiais dažų pažeidimais, kurie atsirado dėl natūralaus nusidėvėjimo, todėl buferio nereikia keisti, jį galima suremontuoti.

Pareiškėjos nuomone, draudiko sprendimas taikyti 30 proc. išskaitą neatitinka Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. Nr. 101 patvirtintos Kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarkos (toliau – Tvarka) nuostatų, t. y. jos 13 punkto, kuriame numatyta, kad transporto priemonės nuvertinimas – dalių vertės sumažinimas keičiant apgadintas dalis naujomis, atsižvelgiant į keičiamų dalių techninę būklę prieš apgadinimą, ir Tvarkos 26.2 papunkčio, kuriame įtvirtinta, kad, nustatant žalą, padarytą apgadinant transporto priemonę, sudaroma atkūrimo (remonto) kalkuliacija, kurioje turi atsispindėti transporto priemonės remonto darbų vertė bei keičiamų dalių kainos, atsižvelgiant į jų nuvertinimą. Be to, pareiškėjos teigimu, Instrukcijos 38 punkte aiškiai nurodyta, kad nuvertinimas taikomas tik keičiamoms dalims, o ne dažymo medžiagoms ir darbams. Jos teigimu, Instrukcijos 65 punktą, kuriuo draudikas remiasi motyvuodamas savo poziciją, aiškina Instrukcijos 60 punktą, reglamentuojantį keičiamų dalių nuvertinimą, tačiau pastaroji nuostata nenumato galimybės nuvertinimą taikyti dažymo medžiagoms ir darbams.

Kreipimesi, be kita ko, teigiama, kad Taisyklių 15 punkto, kuriame įtvirtinta, kad būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos, pagrindu dėl natūralaus nusidėvėjimo galima nuvertinti tik keičiamas dalis, bet ne darbus ir dažymo medžiagas. Kadangi apgadinta detalė (priekinis buferis) nėra keičiama nauja, pareiškėjos nuomone, joks nuvertinimas dėl nusidėvėjimo negali būti taikomas.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas dėl pareiškėjos kreipimosi motyvų ir reikalavimo pagrįstumo. Draudikas nurodė neturintis teisinio pagrindo keisti savo sprendimo. Atsiliepime teigiama, kad, pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Be to, draudikas nurodė, kad, vadovaujantis teismų praktika, nuostoliais pagal Taisyklės laikoma suma, būtina atkurti sugadinto turto rinkos vertę iki eismo įvykio (*Vilniaus apygardos teismo 2017 m. kovo 24 d. nutartis, priimta*

civilinėje byloje Nr. 2A-840-603/2014), todėl draudikas teisės aktuose nustatyta tvarka yra įpareigojamas žalą atlyginti tiek, kiek tai yra reikalinga atkurti sugadinto turto rinkos vertę iki eismo įvykio. Draudikas paaiškino nustatęs, kad dalis transporto priemonės priekinio buferio apgadinių (dešinės buferio pusės apačioje) nėra susiję su 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykiu, todėl, vadovaudamasis Taisyklių 15 punktu, sąmatoje nurodytą sumą nusprendė sumažinti taikydamas 30 proc. išskaitą dažymo medžiagoms ir dažymo darbams.

Draudiko nuomone, atlyginus pareiškėjai žalą (išmokėjus draudimo išmoką) nepritaikius išskaitos, automobilio rinkos vertė nebūtų tapati rinkos vertei iki eismo įvykio, kaip tai numatyta Taisyklėse, o priešingai – padidėtų, taigi jo būklė būtų nepagrįstai pagerinta. Šiuo atveju draudikas teigia negalintis mokėti draudimo išmokos, didesnės nei realiai dėl eismo įvykio patirta žala, ir turintis atlyginti tiek remonto išlaidų, kiek yra reikalinga automobiliui atkurti į iki eismo įvykio buvusią būklę. Draudikas taip pat nurodė nesutinkantis su pareiškėjos teiginiais, jog su eismo įvykiu nesusiję transporto priemonės apgaditimai yra natūralios kilmės, nes iš automobilio nuotraukų analizės matyti, kad priekinio buferio dešinės pusės apačioje esantys apgaditimai nėra natūralaus nusidėvėjimo pasekmė, o labiausiai tikėtina šių apgadinių atsiradimo kilmė – „dinaminis“ kontaktas (pasireiškiantis vienam iš objektų slystant kito paviršiumi) su kelio borteliu ar kitu kietu daiktu.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl to, ar draudikas pagrįstai nusprendė taikyti 30 proc. išskaitą priekinio buferio dažymo medžiagoms ir darbams (už būklės pagerinimą) ir atsisako pripažinti UAB „PoRiX“ sąmatą suderinta.

TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka, kuri pagal 2 straipsnio 2 dalį apibrėžiama kaip draudiko ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro (toliau – Biuras) mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita sutarta išmokos mokėjimo forma, skirta žalai asmeniui, turtui ir (ar) neturtinei žalai atlyginti. Pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

Atkreiptinas dėmesys, kad tarp šalių nėra ginčo, ar 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykis laikytinas draudžiamuoju, draudikas sutinka, kad jis yra atsakingas už eismo įvykio kaltininko padarytą žalą ir kad turi pareigą išmokėti pareiškėjai jos nuostolius atlyginančią draudimo išmoką. Tačiau pareiškėja nesutinka su draudiko sprendimu atsisakyti suderinti jos pasirinkto serviso UAB „PiRoX“ parengtą sąmatą ir pagal ją apskaičiuoti draudimo išmoką, pritaikius 30 proc. išskaitą priekinio buferio dažymo medžiagoms ir dažymo darbų vertei. Pareiškėja teigia, kad kiti, su eismo įvykiu nesusiję priekinio buferio apgaditimai (akmenukų paliktos žymės ir nežymūs įbrėžimai) atsirado dėl natūralaus nusidėvėjimo, be to, anot jos, Taisyklėse ir Instrukcijoje nėra numatytos draudiko teisės taikyti išskaitą už dalies būklės pagerinimą, kai apgadinta dalis nėra keičiama. Draudikas su tokia pareiškėjos pozicija nesutinka ir teigia, kad, atvirksčiai, nei nurodo pareiškėja, automobilio priekinio buferio dešinės pusės apačioje yra ne dėl natūralaus nusidėvėjimo atsiradę ir su 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykiu nesusiję apgaditimai, kurie pagal pateiktą UAB „PiRoX“ sąmatą taip pat būtų suremontuoti, todėl, pareiškėjai išmokėjus draudimo išmoką pagal pateiktą

sąmatą ir nepritaikius išskaitos, jai būtų atlyginta daugiau žalos, nei ji faktiškai patyrė dėl eismo įvykio.

Pažymėtina, kad Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, jog eismo įvykio metu padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCAPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje yra įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas. Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos. Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais. Be to, pažymėtina, kad TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį atlyginimo.

Pabrėžtina tai, kad, apskaičiuodamas draudimo išmoką, transporto priemonių civilinės atsakomybės draudikas, be kita ko, turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustatius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015*).

Kaip minėta, draudikas savo sprendimą grindė iš esmės tuo, kad patenkinus pareiškėjos reikalavimą jai būtų išmokėta didesnė nei realiai patirta žala draudimo išmoka, taigi pareiškėjos automobilio būklė būtų ne atkurta į buvusią iki eismo įvykio, o pagerinta, taigi būtų pažeistas Taisyklių 15 punkto reikalavimas. Savo pozicijai pagrįsti draudikas pateikė išvadą dėl eismo įvykio metu apgadinto automobilio (toliau – Išvada). Komentuojant Išvadoje pateiktas automobilio priekinio buferio apgadinimų nuotraukas, paaiškinama apgadinimų kilmė ir sąsaja su 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykiu. Išvadoje pateikiamas pareiškėjos automobilio vaizdas ties priekiniu valstybiniu numeriu ir nurodoma, kad „iš apgadinimo matyti, kad įvykio metu apgadinta priekinė priekinio buferio plokštuma ties valstybiniu numeriu“. Anot išvadą parengusio draudiko žalų eksperto, tokie apgadinimai patvirtina įvykio aplinkybes, kad eismo įvykio metu automobilis „MERCEDES-BENZ“ stovėjo, o automobilis „FORD GALAXY“ važiuodamas tiesiai atbuline eiga atsirėmė į automobilio „MERCEDES-BENZ B 180“ priekinį buferį. Išvadoje taip pat aptariama nuotrauka, kurioje užfiksuoti gana žymūs priekinio buferio dešinės pusės apačioje esantys apgadinimai, ir nurodyta, kad šie apgadinimai yra kitoje plokštumoje ir kitame aukštyje nei pirmiau aptarti. Eksperto teigimu, techniniu požiūriu neįmanoma, kad šie apgadinimai galėjo būti padaryti tuo pačiu metu, kai į pareiškėjos automobilio priekinį buferį atsitrenkė automobilis

„FORD GALAXY“, nes jie yra „dinaminio“ pobūdžio, o labiausiai tikėtina jų atsiradimo priežastis – judančios transporto priemonės kontaktas su kelio borteliu ar kitu kietu daiktu, iškilusiu virš važiuojamosios dalies plokštumos.

Draudikas papildomai paaiškino, kad apgadinimai gali būti „dinaminio“ ir (arba) „statinio“ pobūdžio. Anot draudiko, „dinaminio“ pobūdžio apgadinimai atsiranda kontaktuojant dviem skirtingiems paviršiams taip, kad vieno objekto paviršius juda kito objekto paviršiumi ir susiformuoja slystamojo pobūdžio apgadinimai, atkartojantys objektų judėjimo kryptį, o „statinio“ pobūdžio apgadinimais laikomi tokie apgadinimai, kurie atsiranda kontaktuojant dviem skirtingiems paviršiams taip, kad vieno objekto paviršius nejuda kito objekto paviršiumi, t. y. apgadinimas koncentruojasi konkrečiame taške, kuriuo yra kontaktuojama, ir neatsiranda slystamojo pobūdžio pėdsakų. Draudikas paaiškino dešinėje priekinio buferio pusėje nustatęs esant tiek „statinių“, tiek „dinaminių“ apgadinimų, kurie yra skirtingose plokštumose, kertančiose viena kitą beveik 90 laipsnių kampu (buferio priekinė ir šoninė dalis), o tai leidžia daryti išvadą, kad jie atsirado skirtingų įvykių metu. Kartu draudikas pateikė papildomas automobilio priekinio buferio apgadinimų nuotraukas, kuriose pažymėjo „statinius“ apgadinimus, kurie, kaip teigia draudikas, atsirado 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykiu metu, ir „dinaminius“ apgadinimus, kurie, kaip nurodoma, nėra susiję su minėtu įvykiu. Kaip matyti iš draudiko atsiliepimo, būtent dėl to, jog „dinaminiai“ apgadinimai nėra susiję su eismo įvykiu, tačiau remontuojant jie būtų pašalinti, draudikas mano turintis pagrindą taikyti 30 proc. išskaitą.

Vertinant draudiko pateiktos Išvados ir paaiškinimų pagrįstumą, pažymėtina, kad Deklaracijoje pareiškėjos automobilį valdęs K. S. pažymėjo, jog eismo įvykis įvyko jo valdomam automobiliui „stovint prie sankryžos“, ir nurodė matomus apgadinimus – „nusigramdę dažai dešiniam priekyje ant buferio“. Tik vėliau pranešime apie žalą pareiškėja draudikui detalizavo automobiliui padarytos žalos pobūdį, nurodydama, jog dėl eismo įvykiu buvo apgadinta priekinio buferio dešinės pusės apdailos juosta ir buferis virš jos. Atkreiptinas dėmesys, kad draudiko pateiktose automobilio nuotraukose matomi apgadinimai, draudiko nurodomi kaip susiję ir (arba) nesusiję su eismo įvykiu, iš tiesų yra išsidėstę automobilio priekinio buferio dešinėje pusėje, tačiau, Lietuvos banko vertinimu, priekinio buferio dešinės pusės apačioje esančius „dinaminius“ apgadinimus draudikas pagrįstai laiko atsiradusiais ne dėl kontakto su automobiliu „FORD GALAXY“, šiam pajudėjus tiesiai atbuline eiga, o kitomis aplinkybėmis, pavyzdžiui, kontaktuojant su kelio borteliu ar kitu kietu daiktu, iškilusiu virš važiuojamosios dalies plokštumos. Tai, kad panašūs apgadinimai negalėjo atsirasti nurodyto eismo įvykiu metu, patvirtina ir Deklaracijoje pareiškėjos automobilio vairuotojo nurodytos įvykiu aplinkybės. Lietuvos bankas sutinka su draudiko pateiktos Išvados teiginiais, jog nesutampa automobilio apgadinimų aukščiai, be to, žymūs priekinio buferio dešinės pusės apačioje esantys sugadinimai ir kiti apgadinimai yra skirtingose plokštumose, nes iš pateiktų nuotraukų matyti, kad automobilio priekinės dalies apdailos detalės nėra vienoje plokštumoje, jos yra skirtingai atsikišusios į automobilio priekį, be to, automobilio priekinė dalis nėra vientisa ir plokščia, todėl pagrįstai abejotina, ar eismo įvykiu metu, eismo įvykiu kaltininko automobiliui judant tiesiai atbuline eiga ir susidūrus su stovinčiu pareiškėjos automobiliu, galėjo atsirasti ir pareiškėjos nurodyti priekinio buferio dešinėje pusėje, t. y. iš esmės automobilio šoninėje dalyje, apačioje esantys sugadinimai.

Pareiškėjos reikalavimas atlyginti ir žalą, padarytą dėl priekinio buferio dešinės pusės apačioje esančių apgadinimų, vertintinas kritiškai dar ir dėl to, kad nei sąmatą su draudiku derinusio pareiškėjos pasirinkto autoserviso darbuotojai, nei pati pareiškėja, draudikui nurodžius, jog minėti apgadinimai nėra susiję su 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykiu, šios draudiko išvados niekaip nepaneigė ir nepateikė jokių paaiškinimų dėl minėtų apgadinimų kilmės, leidžiančių abejoti draudiko pateiktomis išvadomis. Kaip matyti iš pačios pareiškėjos pateiktų el. susirašinėjimo duomenų, 2018 m. balandžio 30 d. pareiškėjos pasirinktas autoservisas pateikė draudikui derinti sąmatą, tačiau draudikas su pateikta sąmata nesutiko ir 2018 m. gegužės 3 d. el. laiške autoserviso darbuotojui nurodė, kad „su deklaruojamu įvykiu nesusijusi priekinio buferio apatinė dalis dešinėje pusėje“. Autoserviso darbuotojas, atsakydamas į minėtą el. laišką, nurodė,

kad iki eismo įvykio pareiškėjos automobilio priekinio buferio korpusas buvo sveikas su nežymiais dažų pažeidimais (duobutėmis nuo akmenukų ir nežymiais įbrėžimais), atitinkančiais natūralaus nusidėvėjimo požymius, tačiau nepateikė draudikui jokių objektyvių prieštaravimų dėl nurodytų aplinkybių, kurių pagrindu būtų galima teigti, jog draudikas nepagrįstai priekinio buferio dešinės pusės apačioje esančius apgadinimus laikė atsiradusiais ne 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykio metu.

2018 m. gegužės 19 d. pretenzijoje draudikui pareiškėja taip pat nurodė, jog UAB „PoRiX“ nustatė tik natūralaus nusidėvėjimo požymius, t. y. laikėsi pozicijos, kad visi kiti, su eismo įvykiu nesusiję apgadinimai yra atsiradę dėl natūralaus nusidėvėjimo, tačiau jokių kitų objektyviais duomenimis paremtų prieštaravimų, paneigiančių draudiko išvadą, nepateikė. Draudikas, atsakydamas į pareiškėjos pretenziją, 2018 m. gegužės 25 d. el. laiške dar kartą nurodė, jog, atsižvelgiant į priekinio buferio dešinės pusės apatinės dalies apgadinimų pobūdį, labiausiai tikėtina jų atsiradimo priežastis yra „dinaminis“ kontaktas su kelio borteliu, todėl šie apgadinimai negali būti priskiriami prie natūralaus nusidėvėjimo, be to, minėti apgadinimai nėra susiję su 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykiu. Nepaisydama to, kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėja atskirai nepasisakė dėl šių draudiko teiginių, tik tvirtino, kad visi kiti priekinio buferio apgadinimai yra natūralaus pobūdžio ir kad draudikas nepagrįstai nusprendė taikyti 30 proc. išskaitą, nors jokių objektyviais duomenimis pagrįstų paaiškinimų dėl šios draudiko išvados nepateikė. Taigi pareiškėja nėra pateikusi duomenų, susijusių su 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykio ir automobilio apgadinimų sąsajomis, kuriais remiantis būtų galima abejojti draudiko išvada dėl transporto priemonės apgadinimų pobūdžio ir galimų jų atsiradimo priežasčių, kurią, Lietuvos banko vertinimu, patvirtina tiek paties draudiko pateikti paaiškinimai, tiek eismo įvykio dalyvių Deklaracijoje nurodytos eismo įvykio aplinkybės, dėl kurių ginčas tarp šalių nėra kilęs.

Taip pat pažymėtina, kad pareiškėjos pasirinktas autoservisas, siekdamas nustatyti transporto priemonės remonto išlaidas, sudarė transporto priemonės remonto sąmatą, tačiau nevertino eismo įvykio aplinkybių ir transporto priemonės sugadinimų tarpusavio ryšio. Pagal TPVCPDĮ 15 straipsnio 3 punktą, būtent draudikas turi teisę ir pareigą, remdamasis eismo įvykio dalyvių pasirašyta eismo įvykių deklaracija ir kitais dokumentais, nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir nukentėjusio asmens turtui padarytos žalos dydį. Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, darytina išvada, jog nėra duomenų, paneigiančių draudiko išvadas dėl transporto priemonės priekinio buferio dešinės pusės apačioje esančių apgadinimų, todėl draudikas pagrįstai minėtus „dinaminio“ pobūdžio apgadinimus laiko nesuderinamais su 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykio aplinkybėmis.

Vertinant, ar draudikas, nustatęs, jog transporto priemonės priekinio buferio dešinės pusės apačioje esantys apgadinimai nėra susiję su eismo įvykiu, pagrįstai nusprendė sąmatoje nurodytas pareiškėjos automobilio remonto išlaidas (434,90 Eur) atlyginti pritaikęs papildomą 30 proc. išskaitą dažymo medžiagoms ir dažymo darbams, svarbu akcentuoti, jog Taisyklių 15 punktas žalos dydį sieja su apgadinto turto (transporto priemonės) vertės atkūrimu į buvusią iki eismo įvykio. Taigi draudikas neturi teisės nukentėjusiam asmeniui išmokėti didesnę draudimo išmoką, nei yra būtina transporto priemonei suremontuoti iki tokios būklės, kokios automobilis buvo prieš eismo įvykį, t. y. negali atlyginti nukentėjusiam asmeniui žalos, kuri nėra susijusi su konkrečiu administruojamu eismo įvykiu. Toks žalos atlyginimo būdas glaudžiai susijęs ir su visiško nuostolių atlyginimo principo įgyvendinimu, nes, pagal minėtą principą, nukentėjęs asmuo turi gauti būtent tiek, kiek prarado. Kitu atveju, išmokėjęs didesnę nei tikrieji nuostoliai draudimo išmoką, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėtų draudiko sąskaita. Kita vertus, draudikui atlyginus mažiau žalos, nei faktiškai patyrė nukentėjęs asmuo, būtų pažeistos pastarojo teisės ir teisėti interesai.

Lietuvos banko vertinimu, pareiškėja pagrįstai abejoja, ar draudikas turi teisę taikyti išskaitą, apskaičiuotą pagal Instrukcijos 65 punktą, kuriame nurodyta, kad, atsižvelgiant į dalies būklę prieš apgadinimą, gamybos technologijų ypatumus bei transporto priemonės klasę, vidutinė dalių nuvertinimo norma gali būti padidinta arba sumažinta iki 20 proc., o kai dalies būklė prieš

apgadinimą blogesnė ne dėl natūralaus nusidėvėjimo (nekokybiškai sumontuota, apgadinta ir kt.) arba geresnė dėl atlikto remonto ar keitimo, jos nuvertinimo normatyvą nustato transporto priemonių vertintojas. Įvertinus šią Instrukcijos nuostatą sistemiskai kartu su Instrukcijos 60 dalimi, kurioje kaip viena dedamųjų nustatyta keičiamų dalių nuvertinimo norma, taip pat Tvarkos 13 punktu, kuriame transporto priemonės dalių nuvertinimas apibrėžiamas kaip dalių vertės sumažinimas keičiant apgadintas dalis naujomis, atsižvelgiant į keičiamų dalių techninę būklę prieš apgadinimą, konstatuotina, kad Instrukcijos 65 punktas gali būti taikomas tik tuo atveju, jeigu apgadintos dalys yra keičiamos. Nagrinėjamu atveju autoserviso sąmatoje yra numatytas pareiškėjos transporto priemonės priekinio buferio remontas, todėl dalis negali būti nuvertinama Instrukcijos 65 punkto pagrindu. Vis dėlto pažymėtina, kad vien netinkamo pagrindo nurodymas savaime nereiškia, kad draudikas turėtų atlyginti pareiškėjai visas buferio remonto išlaidas vien dėl to, jog jis nėra keičiamas, ir neatsižvelgti į tai, kad dalis apgadinimų nėra susiję su eismo įvykiu. Atsižvelgiant į tai, toliau analizuojamas draudiko sprendimo taikyti būtent 30 proc. išskaitą dažymo medžiagoms ir dažymo darbams pagrindimas.

Draudikas, motyvuodamas sprendimo taikyti būtent 30 proc. išskaitą konkrečiai sąmatoje numatytais dažymo medžiagoms ir dažymo darbams pagrindumą, atkreipė dėmesį į tai, kad nei Taisyklėse, nei Instrukcijoje nėra numatyta, kaip turi būti vertinamas padarytos žalos dydis, kai žala konkrečiam turtui yra padaryta dėl kelių skirtingų įvykių. Draudiko teigimu, tokiu atveju, kai transporto priemonė yra apgadinta dar iki eismo įvykio, o per eismo įvykį padaromi papildomi apgadinimai, tačiau remonto technologija neleidžia atlikti remonto tokiu būdu, kad būtų pašalinti tik vėlesnio įvykio metu padaryti apgadinimai, susiklosto tokia padėtis, kad remontuojant transporto priemonę automatiškai yra pašalinama ir per nesusijusį įvykį padaryta žala, taigi asmuo atsiduria geresnėje padėtyje. Be to, pagrindinė civilinės deliktinės atsakomybės funkcija yra kompensacinė, o tai reiškia, kad ji skirta grąžinti nukentėjusį asmenį į iki delikto buvusią padėtį. Draudiko teigimu, kokiu dydžiu esant tokiai situacijai reikia sumažinti kompensuojamą sumą, sprendžia žalą vertinantis ekspertas. Atsižvelgdamas į tai, kad ir dėl buvusių apgadinimų ir dėl naujai padarytų apgadinimų remonto kaina iš esmės būtų tokia pati, draudikas mano, kad atlygintiną dydį jis pagrįstai galėtų sumažinti ir 50 proc., tačiau nurodė atsižvelgęs į tai, kad naujai padarytų apgadinimų mastas yra didesnis nei buvusių, jie yra vizualiai labiau matomoje vietoje, todėl nusprendęs dažymo darbų ir medžiagų sumą sumažinti 30 proc. Papildomai draudikas atkreipė dėmesį ir į tai, kad išskaitą nusprendė taikyti ne visai sąmatos sumai, o tik dažymo darbams ir medžiagoms. Taip pat savo poziciją draudikas grindė ir kasacinio teismo praktika, kurioje konstatuota, kad visiškas nuostolių atlyginimo principas reikalauja, kad asmeniui padaryta žala, kiek tai objektyviai įmanoma, būtų nustatyta ne standartizuotu, bet individualiu būdu (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018*).

Lietuvos bankas sutinka su draudiko pozicija, kad nei Instrukcijoje, nei Taisyklėse nėra tiesiogiai nurodyto turtui padarytos žalos apskaičiavimo metodo, kai eismo įvykio metu apgadinta transporto priemonės dalis buvo pažeista dar iki eismo įvykio ir remontuojant nėra keičiama. Lietuvos banko vertinimu, tokiu atveju atsižvelgtina į Taisyklių 15 punkto reikalavimą atlyginti būtinąsias išlaidas, reikalingas transporto priemonės ir (ar) jos dalių vertei iki eismo įvykio atkurti, ir Civiliniame kodekse įtvirtintu visiško nuostolių atlyginimo principu, kurio tikslas, kad nukentėjusiam asmeniui būtų atlyginta tiek, kiek jis iš tikrųjų prarado, ne daugiau ir ne mažiau. Minėtas principas leidžia apsaugoti tiek nukentėjusio asmens, tiek ir atsakingo už žalą asmens interesus. Manytina, kad šiuo konkrečiu atveju pareiškėjos reikalavimas sąmatą pripažinti suderinta netaikant jokios išskaitos yra nepagrįstas, o tokio reikalavimo tenkinimas pažeistų tiek Taisyklių 15 punkto reikalavimus, tiek visiško nuostolių atlyginimo principą, nes sudarytų sąlygas pareiškėjai nepagrįstai praturtėti, t. y. draudiko sąskaita suremontuoti ir su eismo įvykiu nesusijusius apgadinimus, už kuriuos 2018 m. balandžio 20 d. eismo įvykio kaltininkui nekyla civilinė atsakomybė, iš esmės pasinaudojant tuo, kad pagal taikomas remonto technologijas turi būti remontuojami ne atskiri apgadinimai, o visa detalė (priekinis buferis).

Lietuvos banko vertinimu, nustatęs, kad transporto priemonė turi kitų, su eismo įvykiu nesusijusių apgadinimų, kurie taip pat būtų suremontuoti šalinant dėl eismo įvykio atsiradusius apgadinimus, draudikas turi teisę taikyti tam tikro dydžio išskaitą, apimančią nesusijusių apgadinimų šalinimo išlaidas, atsižvelgdamas į susijusių ir nesusijusių su eismo įvykiu apgadinimų šalinimo (remonto) teorines išlaidas ir jų tarpusavio santykį, nes, kaip minėta, pašalinant papildomus, su eismo įvykio nesusijusius apgadinimus, pareiškėjos automobilio būklė būtų pagerinta draudiko sąskaita. Lietuvos banko nuomone, vien aplinkybė, kad pagal remonto technologiją turi būti remontuojami tiek su eismo įvykiu susiję, tiek nesusiję apgadinimai, neturi leisti nukentėjusiems asmenims pasididinti savo turto vertės, palyginti su buvusiu iki eismo įvykio, o šiuo atveju, išmokant draudimo išmoką, tačiau netaikant išskaitos, susiklostytų būtent tokia padėtis, iš esmės prieštaraujanti Taisyklių 15 punkto nuostatai, nustatančiai žalos atlyginimo ribas, jas siejant su turto verte iki eismo įvykio.

Kaip minėta, draudikas nurodė atsižvelgęs į susijusių ir nesusijusių su eismo įvykiu automobilio apgadinimų dydį, jų tarpusavio santykį, taip pat aplinkybę, kad nauji, dėl eismo įvykio atsiradę apgadinimai yra labiau matomoje vietoje, ir nusprendęs taikyti 30 proc. išskaitą dažymo medžiagoms ir dažymo darbams. Iš draudiko pateiktų pareiškėjos automobilio apgadinimų nuotraukų, kuriose pažymėti dėl eismo įvykio atsiradę „statinio“ pobūdžio apgadinimai ir su įvykiu nesusiję „dinaminiai“ apgadinimai, matyti, kad dėl eismo įvykio atsiradę „statiniai“ apgadinimai yra lokalizuoti įvairiose priekinio buferio dešinės pusės vietose, tiek apatinėje, tiek vidurinėje ir viršutinėje priekinio buferio dalyse. Kita vertus, nors iš minėtų nuotraukų taip pat matyti, kad su įvykiu nesusiję „dinaminio“ pobūdžio apgadinimai, yra mažiau matomoje vietoje, priekinio buferio dešinės pusės apačioje, tačiau, palyginti su eismo įvykio metu padarytais apgadinimais, yra gana panašaus ploto. Įvertinus šias aplinkybes ir atsižvelgiant į tai, kad draudikas išskaitą taiko tik dažymo medžiagoms ir dažymo darbams, taip pat vadovaujantis visiško nuostolių atlyginimo principu, Taisyklių 15 punktu ir civilinių teisinių santykių subjektams taikomais teisingumo, sąžiningumo ir protingumo reikalavimais (Civilinio kodekso 1.5 straipsnis), darytina išvada, kad draudiko sprendimu taikyti 30 proc. išskaitą dažymo medžiagoms ir dažymo darbams nėra pažeidžiamos iš TPVCAPDĮ ir Taisyklių kylančios pareiškėjos teisės ir teisėti interesai, todėl pareiškėjos reikalavimas rekomenduoti draudikui pripažinti jos pasirinkto autoserviso UAB „PiRoX“ parengtą remonto sąmatą suderintą ir ja vadovaujantis išmokėti draudimo išmoką, netaikant jokios išskaitos, yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos D. S. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.